

Riktlinjer för

bidrag för ersättande av

Hjortdjursskador

på odling och skog
samt bidrag för förebyggande åtgärder

Fastställda den 5.2.2008

Dnr N42/08/1/1

Innehållsförteckning

1. Allmänt.....	3
2. Hjortdjursskador på odlingar.....	3
2.1 Förebyggande åtgärder.....	3
2.2 Värdering av skada.....	3
2.3 Ersättning av skada.....	3
3. Hjortdjursskador på skog	4
3.1 Förebyggande åtgärder.....	4
3.2 Värdering av skada.....	5
3.3 Ersättande av skada	5
4. Effektivera skadeförebyggande åtgärder.....	5
4.1 I jordbruket.....	5
4.2 I skogsbruket	5
4.3 Aktuella bidragsberättigade förebyggande material	6
4.4 Utökad jakt med stöd av lagen	6
5. Av landskapsregeringen utsedda skadevärderare.....	7

1. Allmänt

Målsättningen är att i första hand gynna skadeförebyggande åtgärder och i det fall konstaterade skador inträffat bevilja bidrag i viss utsträckning med beaktande av vidtagna förebyggande åtgärder.

Såsom förebyggande åtgärder räknas i första hand en intensifierad jakt i området (vilket även kan innebära fångst av rådjur) samt olika typer av inhägning eller avskräckningsmedel.

Har skogsägaren/jordbrukaren på något sätt begränsat jakt inom området kan sökande helt eller delvis vägras bidrag.

Bidrag beviljas inte till kommun, församling, bolag eller vissa sammanslutningar som bedriver skogsbruk.

Avgift för värdering av skada som understiger 200 euro eller i det fall ansökan avslås utgår en avgift om 34 euro. Beviljade bidrag innehåller inte moms.

2. Hjortdjursskador på odlingar

Bidragsberättigade är odlare som bedriver odlingen i förvärvssyfte, till ansökan skall finnas handling som utvisar att odlingen bedrivs i förvärvssyfte.

2.1 Förebyggande åtgärder

Primärt skall jakten skötas på ett sådant sätt att skador minimeras. Både odlare och jägare har ett ansvar för att informera varandra om behov av åtgärder och vidtagna åtgärder. Vid odling av frukt och bär samt trädgårdsväxter kan bidrag för skadeförebyggande åtgärder såsom införskaffande av stängsel eller el-aggregat och vissa kostnader utöver detta beviljas (se 4.2). Skyddsanordningar skall uppsättas innan odlingen inleds och endast avse det aktuella odlingsområdet. Material och uppsättning skall uppfylla vissa minimikrav. Elstängsel skall endast vara uppsatt och användas under växtperioden. Stängslet sätts upp i samband med sådd eller plantering och avlägsnas genast efter skörden. För grödor som skördas sent på säsongen är det särskilt viktigt med förebyggande åtgärder.

2.2 Värdering av skada

Hjortdjursskada skall anmälas så fort som möjligt till landskapsregeringen på särskild blankett. Senast inom 2 veckor efter anmälan skall en skadevärderare göra en preliminär syn av skadan. En slutlig värdering utförs i slutet av växtperioden. Därefter uppgör skadevärderaren en beräkning av skadan.

Beroende på gröda och skadans art kan värderingen utföras vid annan tid på initiativ av skadevärderaren.

2.3 Ersättning av skada

Odlare som fått bidrag för stängsel har på så sätt åtagit sig ansvaret att grundligt ingärda en viss odlingsareal och skyldighet att underhålla inhägnaden. Blir odlingen trots inhägning skadad av hjortdjur är odlarens självrisk **50 % av skadans nettovärde**, om skadan beror på bristande

skötsel av inhägnaden utgår inte bidrag.

Odlare som inte ansökt om bidrag för förebyggande åtgärder har också möjlighet att ansöka om ersättning för hjortdjursskada. Självrisken är då **40 % av skadans nettovärde**. I samband med utbetalning av ersättningen uppmanas odlaren att i fortsättningen skydda grödan.

Odlare som inte ansökt om bidrag för förebyggande åtgärder men som har vidtagit förebyggande åtgärder har möjlighet att få ersättning för hjortdjursskada. Självrisken är **40 % av skadans nettovärde** vid första tillfället och **50% av skadans nettovärde** vid upprepad skada. Samtidigt utgår en uppmaning till jaktlaget i det aktuella området att öka avskjutningen av hjortdjur.

Om förebyggande åtgärder inte vidtas och hjortdjursskador upprepar sig höjs självrisken till **70 % av skadans nettovärde**. Odlaren uppmanas på nytt att skydda grödan.

Då skador uppkommer fler än två gånger utan att förebyggande åtgärder vidtagits utgår inget bidrag.

3. Hjortdjursskador på skog

Av hjortdjur konstaterade skador på skog skall anmälas till landskapsregeringen i ett sådant skede att skadan på plantan kan konstateras. I det fall att plantan saknas kan inte med säkerhet hjortdjursskada konstateras och sålunda inte heller bidrag beviljas. Anmälan om skada skall göras till landskapsregeringen på särskild blankett, dessutom skall en karta i skala 1:20.000 bifogas, med det aktuella området inritat. Till anhållan skall vara bifogat handling som styrker äganderätten till området. Ersättning för hjortdjursskador på skog beviljas endast i det fall att skadan är belägen på ett område som är klassat som växtlig skogsbruksmark enligt skatteboniteringen. Området skall även utgöra minst 0,5 hektar och vara skött i enlighet med landskapslagen om skogsvård.

Bidrag för värdeminskning och tillväxtförlust samt återställande av en yta med upprepade hjortdjursskador kan beviljas bidrag maximalt 2 gånger för samma bestånd. Värdeminskning och tillväxtförlust kan utbetalas till högst 75 % av förlusten på ytan. Vid återställande utbetalas 100 % i bidrag för återställningskostnaden, dock högst 75 % av kostnaderna vid upprepade hjortdjursskador.

Landskapsregeringen kan befria en skogsägare från ansvaret att anlägga ny skog med stöd av landskapslagen om skogsvård 8 § vilken stadgar att en skogsägare kan befrias från skyldigheten att förnya ett skogsbestånd, om det trots lämpliga åtgärder inte uppstått ett godtagbart plantbestånd på området.

3.1 Förebyggande åtgärder

Primärt skall jakten skötas på ett sådant sätt att hjortdjursskador på skog minimeras. Både skogsägare och jägare har ett ansvar för att informera varandra om behov av åtgärder och vidtagna åtgärder. Vid skogsplantering kan bidrag för skadeförebyggande åtgärder såsom införskaffande av stängsel eller el-aggregat och vissa kostnader utöver detta beviljas (se 4.2). Skyddsanordningar skall uppsättas innan odlingen inleds och endast avse det aktuella odlingsområdet. Material och uppsättning skall uppfylla vissa minimikrav. Om det anses ändamålsenligt kan bidrag för användande av avskräckningsmedel beviljas.

3.2 Värdering av skada

Skadevärderaren gör en granskning av skadan inom två veckor efter att ha fått meddelande om skadan. Utgående från när det anses ändamålsenligt utförs en värdering av skadan. Skogsbruksbyrån korrigerar årligen vid behov ersättningsgrunder avseende värdeminskning samt tillväxt- och kvalitetsförluster.

3.3 Ersättande av skada

Landskapsregeringen beslutar om beviljande av bidrag för ersättande av konstaterade hjortdjurskadorna på skog utgående från den värdering som gjorts.

Bidraget för ersättande av värdeminskning och tillväxtförlust utbetalas efter att beslut tagits att ersätta skadan.

Återbeskogningen bör utföras i enlighet med värderarens förslag. Skogsägaren meddelar när återställandet är slutfört och klart för syn. Samtidigt redovisar skogsägaren erlagda kostnader för återställandet till skogsbruksbyrån. Efter syn och genomgång av inlämnad redovisning utbetalas beviljat bidrag i enlighet med landskapsregeringens beslut.

4. Effektivera skadeförebyggande åtgärder

4.1 I jordbruket

Den effektivaste metoden är instängning med nät, medan elstängsel fungerar på begränsade områden kortare perioder. Elstängsel skall sättas upp och elaggregat kopplas till tråden just före odlingen inleds och fungera utan avbrott under hela växtperioden och tas ner direkt efter skörd. I bägge fallen skall endast det avsedda området stängas in, alltså om du odlar t.ex. 0,2 ha på en 2 hektars åker stäng då in 0,2 ha. Vid odling som riskerar forceras av älg kan en enkel eltråd fästas ovanför uppsatt trådnät. Olika typer av avskräckningsmedel kan fungera men ofta under en väldigt begränsad tid. Fångst av rådjur kan vara en bra metod men är otillåten under tiden 1 april till 1 september då kiden är beroende av geten. Under övriga tider går det bra att kontakta skogsbruksbyrån för att få uppgifter om vilka som har giltiga tillstånd för fångst av rådjur.

4.2 I skogsbruket

Landskapsregeringen kan där det anses befogat meddela berörda jaktlag där förnyelseavverkning kommer att ske eller nyligen skett för att möjliggöra en kraftigare avskjutning i områdets närhet under en 3-4 års period.

Som skogsägare gäller det att på bästa sätt åstadkomma ett tillräckligt högt jakttryck i områdets närhet. Olika typer av avskräckningsmedel kan fungera men ofta under en väldigt begränsad tid.

Fångst av rådjur är en bra metod men är otillåten under tiden 1 april till 1 september då kiden är beroende av geten. Under övriga tider kan skogsbruksbyrån kontaktas om vilka som har giltiga tillstånd för fångst av rådjur. Inom skogsbruket är troligen fångsten en synnerligen bra metod då fångst är effektivast i februari-mars månad då även skogsskador av rådjur vanligen uppkommer.

Vid plantering av lövträd kan bidrag för införskaffande av stängsel och stolpar beviljas enligt 4.3 nedan. Bidrag kan i synnerligen välgående fall beviljas för införskaffande av stängsel och stolpar

avsett för barrträdsplantering.

4.3 Aktuella bidragsberättigade förebyggande material

Inköpskvitton över bidragsberättigade material skall alltid bifogas ansökan.

Trådnät:

Nätet skall vara 1,8 m högt (gärna 2,0 m) och trådgrovleken skall vara minst 1,4 mm. Maskorna skall vara cirka 75 x 75 mm. Traditionella viltstängsel med tätare maskor nertill och glesare upptill godkänns också. Nätet skall vara väl spänt, ordentligt fastsatt både upptill och nertill. Vid syn skall inga hål konstateras där hare eller rådjur kan ta sig in i odlingen. Särskilt ingången till odlingen bör vara försedd med ordentlig grind. Bidrag för nät är 1,90 euro per meter uppsatt godkänt trådnät, inköpskvitto bifogas alltid ansökan.

Stolpar till trådnätet:

För stängsel som inte avses vara flyttbara beviljas bidrag även för stolparna. Flyttbara stängsel behöver inte impregnerade stolpar eller stolpar av metall. Fasta inhägnader skall ha impregnerade stolpar eller stolpar av metall. Stolparna skall vara placerade med maximalt 4,5 meter mellan varje stolpe. Bidraget för stolparna är 0,84 euro per meter uppsatt stängsel.

Elstängsel:

Elstängselaggregat beviljas ett bidrag om 250 euro per aggregat.

Eltråd:

Eltråd beviljas bidrag för på i ansökan inritat område och skall för att fungera vara uppsatt så att minst tre trådar placeras på respektive 0,5 m, 1,0 m och 1,5 m höjd från marken (ungefärliga). Tråd beviljas ett bidrag om 0,67 euro per meter inhägnat område. I ansökan skall anges vilken gröda som avses skyddas, sökande har rätt att flytta tråden från år till år. Eltråd beviljas även till odling som riskerar forceras av älg. I dessa fall placeras en tråd ovanför trådnätet och då utgår 0,22 euro per meter inhägnat område.

Avskräckningsmedel:

I samråd med skogsbruksbyrån kan bidrag för användning av avskräckningsmedel beviljas efter prövning i varje enskilt fall.

4.4 Utökad jakt med stöd av lagen

Enligt jaktlagen för landskapet Åland (ÅFS 31/1985) kan tillstånd beviljas att fälla rådjur eller älg utom jakttid i vissa fall. Särskilt gällande återkommande skada inom skogsodling kan någon av nedanstående paragrafer vara tillämpliga för att minska eller förhindra skada orsakade av hjortdjur.

Aktuella paragrafers lydelse:

29 §. Har någon art inom en region blivit för talrik eller visat sig skadlig kan [landskapsstyrelsen] medge undantag från bestämmelserna om fredning.

Visar det sig nödvändigt för att utreda fråga som rör viltvård, för att flytta vilt eller för att förhindra skada, kan [landskapsstyrelsen] förordna viss person att med jakträttsinnehavares samtycke döda eller fånga fridlyst vilt.

30 §. Inkommer räv eller vilt som inte under någon tid av året är fridlyst på gårdsplan, i byggnad, trädgård, park, växtodling eller fiskodlingsdamm, får innehavaren

för att förhindra skada döda och behålla djuret.
Vad här sägs gäller oberoende av om jakträtten på området tillkommer annan, om ifrågavarande art då är fridlyst och om jakt inte får bedrivas där.
Landskapsregeringen kan ge tillstånd att avliva fridlyst djur för att hindra skadegörelse som inte är ringa. Djur som avlivats med stöd av detta moment tillfaller jakträttsinnehavaren, vilken skall meddela om det antal djur som avlivats.

39 §. Föreligger synnerligen vägande skäl, kan [landskapsstyrelsen] på ansökan bevilja tillstånd att fälla rådjur eller älg med avvikelse från bestämmelserna i denna lag. I [landskapsstyrelsens] beslut får ändring inte sökas.

Utöver dessa paragrafer står i Polislagen (ÅFS 49/2000) stadgat:

25 § Avlivande av djur

En polisman har rätt att ta fast eller avliva ett djur som orsakar fara för människors liv eller hälsa. Samma rätt har en polisman när ett djur orsakar ansevärd skador på egendom eller allvarligt äventyrar trafiken. Ett djur får även avlivas när det befinner sig i ett sådant tillstånd att det skulle innebära uppenbar grymhet mot djuret att hålla det vid liv.

Om hanteringen och skötseln av ett fasttaget djur gäller vad som särskilt bestäms om detta.

5. Av landskapsregeringen utsedda skadevärderare

Värdering av skada skall ske efter att ansökan om bidrag inlämnats till landskapsregeringens skogsbruksbyrå.

Ansökningsblanketter tillhandahålls av skogsbruksbyrån eller lantbrukssekreterarna.

Hjorddjursskador inom jordbruk:

Kontakta lantbrukssekreteraren för din kommun för värdering av skada.

Hjorddjursskador inom skogsbruk:

Kontakta skogsbruksbyrån för värdering av skada, tfn: 018-25000.